

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Tertia, an pro p[un]cto d[omi]ni ei[us] familia possit exco[mmun]icari?
No[n]: sed interdicto supponi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62466](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62466)

Anathemati. Arg. q. cogito errore etia post mo- tem excommunicantur heretici.

ecocot. est i consumacia: in tert. i. l. quis q. pa sua: a qua non cum ibi not. C. in dicitur: et id pot exercitari. Quidaz ad leg. admittit: denun- te. not. l. i. C. de libe.

pecca- re gra- uis est i mortu- q. in vi- um.

Salus eterna non ot- bus da- birur.

Dic- tus fuerit, none z eius scripta: vti q. et de her. fraterni di. sc. r. q. d. est q. q. quidam opuscula et recipit: dic q. recu- s. aut ou pium no q. eius sunt: q. q. ecclia approbant. z oia nra- genis, factis q. d. non autēte ipartitur: vt. C. de ve. au. em. l. j. s. j.

mati subijciantur. Sūt autē et Augu. sancte memorie epi- stole dicentes q. si qui in vita sua non recte sapuerunt, licet non condēnati fuissent adhuc viuētes, tamen demonstrato peccato etiā isti post mortem anathemati subijciantur.

Item si vera sunt que ecclia- tio obiecta sunt, et nobis aliqñ possunt monstrari, ipm mor- tuum anathematizaremus.

Item dicitur mibi licere etiam de mortuis iudicare: quia iudi- cium non tantum de viuis, sed etiam de mortuis solet fieri.

Item Rabanus sancte me- moie episcopus factus dicit: sene ciuitatis, qui in sacerdo- tibus resplendit, Theodoro- rum Mosophenum post mor- te in ecclia anathematizauit.

Item romanorū etiam ecclie- sia ante annos paucos Dolo- scoz qui fuit papa eiusdem ec- clesie, etiam post eius mortem anathematizauit: cum nec in fide peccasset: et hoc omnes homines sciunt qui degūt hic Rome: et maxime q. in digni- tatis existunt, qui etiā eidē Doloisco cōmunicatores per- manserūt vsq. ad mortē eius.

Item si ad tēpora Theophi- li sacre memorie vel superius, aliquis recurrerit, etiam Dug- genem inueniet post mortem anathematizatū: quod etiam in isto fecit z vestra sanctitas, et Eligius religiosissimus pa- pa antiquioris Rome. Item sancta synodus dicit: Sufficiūt que dictra sunt z plara, ecclie- sticam traditionē demonstra-

Quod autē. Hec q. d. dividitur in sex partes: in pau- ma quorū probat q. nullus pro peccato dicitur debet exercitari, q. q. spualiter puniat vnus pro alio sine cau- pa, non sine causa. de quibus multa ponit ex epla. Secūda ibi: Ut ergo. Tertia ibi: Quia vero. Quarta ibi: Quia vero. Quinta ibi: Qui ve- ro. Sexta ibi: Quo- do de fan.

re, q. oportet hereticos etiam post mortē anathematizari. Item in actione quarta san- cta synodus dicit: Augu. san- cte memorie qui inter episcopos Aphyicanos splenduit, di- uerſe epistole sunt recitate si- gnificantes q. opz hereticos etiā post mortem anathemati- zari. Talem autem ecclie fasti- cam traditionem z alij Aphy- canū epi reuerendissimi serua- uerunt: sed z Romana sancta ecclie quosdā epōs etiā post mortem anathematizauit: licet in vita sua pro fide non essent accusati: et vtrūq. apud nos habita gesta significant.

Questio. iij.

Quod autē p peccato ali- cui? tota fa- milia excom- municanda sit, multorū exēplis pro- barur. Pro peccato nanq. so- domitarum paruuli eorū qui beneficio eratis paterna fla- gitia nesciebant, celestis igne sunt cōsumpti. Item pro pec- cato Amalechitarum non so- lum paruuli eorū sed etiam bura animalia vsq. ad mingē rem ad parietem iussa sunt a domino deleri. Item Dathā et Abiron aurores schisma- tis fuerunt contra Moysem z Aaron: nec tm̄ ipsi soli, sed ois substantia eorū cum ipsis de- scēdit ad inferos. In nouo te- stamēto non nūq. peccatis eri- gentib. grauis pestilentia de- scēdit legitur: que etiam illos

bat duabus authoritatibus: scz Eszechielis z Pauli. f. Ad mingērem ad parietem. vsq. ad canē vel in- trinum q. ppter infirmitatē adheret parieti et mingē-

qui ve. era. impe. l. vlti. Joan.
a. Nisi grauilissime commoueret. Senus loquedi. sic...

tratis. nisi grauilissime commoueret. Si tibi q. iuste id fiat...

Epis no. erube. scas a. subdi. to. doc. eri.
D. i. scen. d. y. est. semp.

pag. f. Innocentes. ar. nu. iter. gu. malus peccati. ficere.
an. sit. s. boni. arg. s. xliii. xpiani.

ad. iud. de. illato. no. in. com. m. his. j. s. fo. l. mai. p. p. m. est.
vez. de. si. vna. ala. p. p. m. cofe. di. i. si. infidelit. percat.
iud. re. si. si. innumerabi. lli. mar. y. co. po. ra. p. co. tritid. are.
er. et. hoc. vide. tur. l. ita. dice. re. si. mo. cenes. de. eccl. es. i.
e. et. r. a. h. a. n. t. u. r. si. mar. y. co. po. ra. p. e. re. s. t. non. est. d. a. n. i. m. i.
s. e. d. d. i. c. i. t. u. r. s. i. m. v. u. l. g. a. r. e. h. o. m. i. n. i. d. a. m. n. i. m. i. b. i. e. s. s. e.

nifitur qui totam familia pro peccato vnius excocant.
quod si facti fuerit. talis illicita excocatio non ledit ex...

stissime videretur. Et ergo. ex hac auctoritate euidentissi...

Imperim. q. Laure. tius. quondam frater. z. coepus noster nullis te culpis...

Qui non corde sed oie ma. ledicunt. labiorum immunditiam...

Si quis non recto iudi. cio eoz qui presunt ec. cl. e. de. p. ellatur et foras mit. ta. f. si. i. p. te. an. te. a. non. ex. i. t. hoc. est. si. non. ita. egit. vt. m. e. r. e. r. e. t. u. r.
er. i. t. e. n. i. b. i. l. e. d. i. t. u. r. in. e. o. q. no. r. e. c. t. o. i. u. d. i. c. i. o. a. b. h. o. m. i. n. i. b. u. s. v. l.
d. e. t. u. r. e. x. p. u. l. s. u. s. e. t. i. t. a. f. i. t. v. l. i. n. t.
c. u. n. t. v. e. l. q. n. p. a. t. e. r. m. a. l. e. d. i. c. i. t. f. i. l. i. o. v. t. v. q. n. n. o. n. o. f. e. n. s. u. l. a. t.
p. r. o. p. t. e. r. q. u. o. d. a. p. r. e. l. a. t. i. o. n. i. s. i. n. i. s. t. e. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. u. r.
s. e. n. t. e. n. t. i. a. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. u. r. e. t. i. d. e. o. i. n. t. e. r. d. u. m. f. i. t. q. u. i. l. l. e.
q. u. i. e. x. t. r. a. e. c. c. l. e. s. i. a. m. m. i. t. t. i. t. u. r. i. n. t. r. a. s. i. t. e. r. e. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. u. r.
n. i. q. u. i. l. e. d. i. t. u. r. s. i. q. n. v. l. c. u. i. e. s. t. i. l. l. a. t. a. z. r. i. s. i. d. i. p. s. o.

tur parentes in pena filioꝝ q̄ in propria: vt. ff. quod metus cau. l. i. quidem. §. vii.

A Si angelus. hoc expositum est. §. ij. q. d. ij. si is qui preest.

Male dicens an semper puni debeat. **S**al. f. b.

Distinguedum. qui ex pertinacia maledicit. punitur: vt extra de maledi. cap. i. qui ex temeritate vel leuitate. mereatur veniam: vt. ij. q. d. ij. si quis iras. §. ij. et §. norandū. talis enim venialiter peccat. vt. xxy. di. §. al. in fine. qui ex infamia. miserande dignus est: vt. c. si quis inpe. male. l. vnica.

Um sancti. **C**ui duo sunt genera prelatorū. scilicet boni et mali. et maledictio bonorum prelatorum iniusta est et de iustitia peditur: in merito diuini iudicii respiciuntur: sicut fuit maledictio quā fecit deus i primum patrem: et que facta fuit in illos qui maledicebat abrahā. Maledictio malorum prelatorum iniusta. que s. linoce vindicte procedit: a quo linoce vindicte boni debent abstinere. Et hoc probatur auctoritate apostoli. Inius id est in merito. Subtile id est diuinum. A quo falsi iuote vindicte.

Ultimo. §. xlv. di. ca. vera iustitia. §. lxxvi. di. odio.

Subtile. arg. q̄ subtilitas est in canonicis consideranda. arg. ij. q. j. in primis. Arg. contra extra de appell. dilecti. et in l. de fideicommi. h. re. §. sed qui. vbi dicitur q̄ subtilitas perniciosa est in legibus: et simplicitas est amica veritatis. Joan.

Sen. ij. c.

Subtilitas re probat

Apostolice. **E**xemplo. qui tradidit Coimithū satane. vt. ij. q. d. i. audi.

Errantium in fide. Joan. **A**m sacer dotes. **F**ideles. i. prelati. si non est hic ar. q̄ istud. si peccauerit et. spectat ad oca. **S**eparentur. ergo sacer dotes habent officium excommunicandi. vt. vij. q. j. nemo episcopus.

Excommunicatio nis. **C**ausa. **S**es. vel quidam alius quēdā excommunicat. iterposita comminatione de gradandandi ipm. de quo cu ipse conuenerit. tur. scribit et. **S**es. go. et respēdēdo. do eū dicit q̄ nescit coqueritur. Et hoc probat auctoritate ap̄li dicentis q̄ nos oem obediam debemus vlti. tūc die q̄ simpliciter nō fuit excommunicatus. sed catus fuit sub periculo sui gradus vel gradum facta fuit diano: scilicet primo. scdo. et tertio: et ita excommunicatus fuit nisi tunc venire. et ita scdm varias expositiones. vario modo forma bio casum. vltima tamē expositio bene inuit ex isa. i.

Am sacer dotes q̄ reli qui fideles. oēs summam debent habere curas de his qui perunt: quatenus eorum redargutione. aut corrigantur a peccatis. aut si incorrigibiles apparuerint ab ecclesia separentur.

Item Anacletus papa. **D**elinquentes corrigantur a sacerdotibus. incorrigibiles inuenter excommunicentur.

Am sacer dotes q̄ reli qui fideles. oēs summam debent habere curas de his qui perunt: quatenus eorum redargutione. aut corrigantur a peccatis. aut si incorrigibiles apparuerint ab ecclesia separentur.

Item Gregorius papa. **S**eda vel tertia admonitio ne interposita. excommunicatio nis sententia procedat.

Excommunicatio nis articulo. q̄ si interposita conditione gradus iam vt ita dicam) secundo vel tertio ce necessitate subiancia est. beatus do vltra immerito queritur curus paulus apostolus dicit: In promptu habentes vlti omni inobedientiam.

Item Hieronymus. **Q**ui ab ecclesia sunt elinandi.

Esecande sunt putride carnes: et scabiosa ouis a caulis repellenda: ne tota domus. massa. corpus. et pe cora ardeat. corrupat. putrescat salicet corpus. intereat scilicet peccata.

Quis. si v. dist. i. sed illud.

Hom. xlv. d.

Sen. ij. c.

xxij. dist. omnes. Septimo qui transgreditur precepta se. ap. vt. s. m. dist. nulli. Item quandoq; large dicitur hereticus omnis qui non tenet articulos fidei: et sim hodie et gentiles sunt heretici: et sim hoc non omnis hereticus est excommunicatus. Stricte sumitur hereticus omnis qui re-

et qui sunt heretici, et quot sunt hereticorum secte. **O**fferentiam autem inter schisma et heresim. Hiero. l. epistola ad Titum ca. iij. assignat, dicens.

Schismatici heretici dicuntur.

Item heresim et schisma hoc interesse arbitror, qd heresis puerum dogma habeat: schisma propter episcopalem dissensionem ab ecclesia pariter separatur: quod quidem in principio aliquid ex parte intelligi potest diuersum. Ceterum nulli schisma non sibi aliqua heresim cōfingit, vt recte ab ecclesia recessisse videat.

Unde autem heresis dicitur in epistola ad Gala. ca. v. Hiero. dicitur ita dicens.

Unde heresis dicitur. Heresis grece, ab electione dicitur: qd salicis eam sibi vnusquisq; eligat disciplinam, quam putat esse meliorem. Quicunq; igitur aliter scripturam b̄ intelligit, q̄ sensus spiritus sacri flagitat a, quo scripta est: licet ab ecclesia non recesserit, tamen hereticus appellari potest: et de carnis operibus est, eligens que peiora sunt. **U**t vero proprie dicatur hereticus, Augustinus in libro de utilitate credendi, ostendens ait.

Qui ponit dicitur hereticus. Hereticus est q̄ alicuius temporalis commodi, et maxime vane glorie, principatusq; sui gratia falsas ac nouas optiones, vel gignit, vel sequitur. Ille autē q̄ huiusmodi hominibus credit, imaginatione quadam vitatus illusus est. **I**dem.

Non sunt heretici qui non sua audacia, sed aliena seducti

enitandi: quod probat auctoritate apostoli. Illi vero qui suum errorem non defendunt animo pertinaci, et maxime quem a suis parentibus in heresim lapsus receperunt, sed veritate inuenta parati sunt corrigere, non sunt inter hereticos deputandi. Sequentia duo cap. plana sunt in quibus dicitur qd qui in errorem cadunt, nec vult corrigi: sunt inter hereticos deputandi.

Item ap. dicitur: hereticum hominem post penitentiam et secundam correctionem deuita: quia subuersus est huiusmodi, et peccat in semetipso damnatus. Sed qui sententiam suam quous falsam atq; peruersam nulla pertinacia inuoluitate defendunt, presertim quam non audacia sue presumptionis pepererint, sed a seductis atq; in errorem lapsis parentibus acceperunt: querunt autem caura sollicitudine veritatem, corrigi parati cum inuenierint: nequaquam sunt inter hereticos deputandi.

Item de co. papa. Magistri erroris existunt, qui veritatis disciplinam contemnunt.

Quid autem iniquus est q̄ impia sapere, et sapientioribus doctioribusq; non credere: Sed in hanc insipientiam cadunt quicunq; ad cognoscendam veritatem aliquo impediuntur obscuro, non ad propheticas voces, non ad apostolicas literas, non ad euangelicas auctoritates, sed ad semetipsos recurrunt: et ideo magistri erroris existunt, quia veritatis discipuli non fuerunt.

Item Augusti. contra Manicheos. Heretici sunt qui quod prauē sapiunt, contumaciter defendunt.

Ut in ecclesia Christi morbidum aliquid prauumq; quid sapiunt: si correcti vt sanum rectius sapiant, resistunt contumaciter, suam pestifera et mortifera dogmata emendare nolunt, sed defendunt.

Ut in ecclesia Christi morbidum aliquid prauumq; quid sapiunt: si correcti vt sanum rectius sapiant, resistunt contumaciter, suam pestifera et mortifera dogmata emendare nolunt, sed defendunt.

Ut in ecclesia Christi morbidum aliquid prauumq; quid sapiunt: si correcti vt sanum rectius sapiant, resistunt contumaciter, suam pestifera et mortifera dogmata emendare nolunt, sed defendunt.

Ad tit. ij. **I**tem ap. dicitur: hereticum hominem post penitentiam et secundam correctionem deuita: quia subuersus est huiusmodi, et peccat in semetipso damnatus. Sed qui sententiam suam quous falsam atq; peruersam nulla pertinacia inuoluitate defendunt, presertim quam non audacia sue presumptionis pepererint, sed a seductis atq; in errorem lapsis parentibus acceperunt: querunt autem caura sollicitudine veritatem, corrigi parati cum inuenierint: nequaquam sunt inter hereticos deputandi.

Item de co. papa. Magistri erroris existunt, qui veritatis disciplinam contemnunt. **Q**uid autem iniquus est q̄ impia sapere, et sapientioribus doctioribusq; non credere: Sed in hanc insipientiam cadunt quicunq; ad cognoscendam veritatem aliquo impediuntur obscuro, non ad propheticas voces, non ad apostolicas literas, non ad euangelicas auctoritates, sed ad semetipsos recurrunt: et ideo magistri erroris existunt, quia veritatis discipuli non fuerunt.

Item Augusti. contra Manicheos. Heretici sunt qui quod prauē sapiunt, contumaciter defendunt.

Ut in ecclesia Christi morbidum aliquid prauumq; quid sapiunt: si correcti vt sanum rectius sapiant, resistunt contumaciter, suam pestifera et mortifera dogmata emendare nolunt, sed defendunt.

Ut in ecclesia Christi morbidum aliquid prauumq; quid sapiunt: si correcti vt sanum rectius sapiant, resistunt contumaciter, suam pestifera et mortifera dogmata emendare nolunt, sed defendunt.

al. post. epist. doct. non. **H**eresis potest dici qd her sit et schisma inter heresim et schisma, qd est inter dispositionem et habitum, pmo enim dicitur schisma: sed cum post tempus pertinaciter ad heresim se fecerit, dicitur heresis. Vel aliter dicas qd omnis hereticus sit schismaticus, s; non conuertitur, et sic est illa differentia que est inter speciem et genus.

Heresis et schisma. **H**eresis potest dici qd her sit et schisma inter heresim et schisma, qd est inter dispositionem et habitum, pmo enim dicitur schisma: sed cum post tempus pertinaciter ad heresim se fecerit, dicitur heresis. Vel aliter dicas qd omnis hereticus sit schismaticus, s; non conuertitur, et sic est illa differentia que est inter speciem et genus.

Heresis et schisma. **H**eresis potest dici qd her sit et schisma inter heresim et schisma, qd est inter dispositionem et habitum, pmo enim dicitur schisma: sed cum post tempus pertinaciter ad heresim se fecerit, dicitur heresis. Vel aliter dicas qd omnis hereticus sit schismaticus, s; non conuertitur, et sic est illa differentia que est inter speciem et genus.

Heresis et schisma. **H**eresis potest dici qd her sit et schisma inter heresim et schisma, qd est inter dispositionem et habitum, pmo enim dicitur schisma: sed cum post tempus pertinaciter ad heresim se fecerit, dicitur heresis. Vel aliter dicas qd omnis hereticus sit schismaticus, s; non conuertitur, et sic est illa differentia que est inter speciem et genus.

Heresis et schisma. **H**eresis potest dici qd her sit et schisma inter heresim et schisma, qd est inter dispositionem et habitum, pmo enim dicitur schisma: sed cum post tempus pertinaciter ad heresim se fecerit, dicitur heresis. Vel aliter dicas qd omnis hereticus sit schismaticus, s; non conuertitur, et sic est illa differentia que est inter speciem et genus.

Heresis et schisma. **H**eresis potest dici qd her sit et schisma inter heresim et schisma, qd est inter dispositionem et habitum, pmo enim dicitur schisma: sed cum post tempus pertinaciter ad heresim se fecerit, dicitur heresis. Vel aliter dicas qd omnis hereticus sit schismaticus, s; non conuertitur, et sic est illa differentia que est inter speciem et genus.

Heresis et schisma. **H**eresis potest dici qd her sit et schisma inter heresim et schisma, qd est inter dispositionem et habitum, pmo enim dicitur schisma: sed cum post tempus pertinaciter ad heresim se fecerit, dicitur heresis. Vel aliter dicas qd omnis hereticus sit schismaticus, s; non conuertitur, et sic est illa differentia que est inter speciem et genus.

bonum et malū deum suis dogmatibus fingunt.

Carpocratiani, a Carpocrate quodam vocantur: qui dicit Christum hominem fuisse tantum et de utroque sexu progenitum.

Cherinthiani, a Cherintho quodam nuncupati. Ibi inter cetera circuncisionem obseruāt: mille annos post resurrectionē in voluptate carnis fituros p̄dicant: vnde et grece *χρῖσται* latine milenarij sunt appellati.

Nazarei dicit: quia dum Christum (qui a vico Nazareus est appellatus) filium dei confiteantur: omnia tamen veteris legis custodiunt.

Ophite a colubro noiani sūt. Coluber em̄ grece *ophis* dicitur. colit enim serpētem, dicētes ipsum in paradiso induxisse virtutis cognitionem.

Valentini, a Valentino quodam platonico sectatore vocati: qui *ἀδύνατος* id est secula quedam in origine dei creatus inducit: Christum quoq; de virgine nihil coeppos assumpsisse, s; per eam quasi per fistulam transisse asseruit.

Apellite, quorum auctor Apelles fuit: qui creatorem angelum nescio quem glouosum superioris dei faciens, deum legis israel illū igneū affirmans, dicit Christum non in veritate deum sed hominem in phantasia apparuisse.

Archontiaci a principibus appellantur: quia vniuersitatem quā deus cōdidit, opera esse archangelorum defendunt. **A**damiani vocantur: quia Ade imitentur nuditatem: vnde et nudi orant, et nudi inter se mares et femine conueniunt.

Cainiani, p̄inde sunt appellati quia Cain adorāt. **S**ethiani nomen acceperunt a filio Ade qui vocatus est Seth: dicentes eum esse Christum.

Melchisedechiani vocati pro eo q̄ Melchisedech sacerdotem domini non hominem fuisse, sed virtutem dei esse arbitrantur.

Angelici vocati: quia angelos colunt.

Hosolici, hoc sibi nomen ideo sumpserūt q̄ nihil possidentes proprium, nequaquā recipiāt illos qui aliquo in hoc mundo vtuntur.

Cerdoniani, a Cerdone nūcupati: qui duo asseruit contraria principia.

Marcioniste, a Marcione Stoico philosopho appellati: qui Cerdonis dogma secutus, alterius bonum, alterum iustum deum asseruit: tāq; duo principia creationis et bonitatis.

Ariopyrite ab oblatione vocati. panē enim et ca seum offerunt: dicentes a primitiis oblationem a fructibus terre et a fructibus ouium fuisse celebratam. **A**uarij appellati eo q̄ aquam solam offerunt in calice sacramenti.

Seuertiani a Severo exort, vinum non bibunt. vetus testamentū et resurrectionē nō recipiūt.

Catiani, a Catiano vocati: qui Encratite dicit quia carnem abominantur.

Alogij vocantur tāq; sine verbo. *ἀλόγος* enim grece, latine verbū dicitur. deum enim verbum non credunt, respuentes Joannis euangelium et Apocalypsim.

Cathaphrygijs, nomē prouincia Phrygia dedit: quia ibi exiterunt auctores eorū: Montanus, Phisca, et Darimilla fuerunt. Ibi aduentū ipsius sancti non in aplos sed in se traditum asserunt.

Cathari pro munditia tra se nominauerunt gloriantes em̄ de suis meritis, negāt penitētijs vnitiam peccatorū. **A**iduas si nupserint, tāq; adulteras damnāt. **M**unditioses se ceteris p̄dicant. **A**ui nomen suum si cognoscere vellent, mundanos se potius q̄ mundos vocarent.

Pauliani, a Paulo famosatheno exorti sunt: qui dicit non semper fuisse Christum, sed a Maria sumpsisse initium.

Hermogeniani, ab Hermogene quodam vocati: qui materiam non naturam introducens deo non nature eam comparauit: matremq; elementorum Idcam asseruit: quos Apollolus impiorum elementis seruētes.

Manchei, a quodam Persa exiterunt qui vocatus est Manes. Iste duas naturas et duas substantias introduxit, id est bonam et malam: et animas ex deo, id est quasi ex aliquo fonte manare asseruit. Testamentum vetus respuunt: nouum ex parte recipiunt.

Anthropomorphite dicit pro eo q̄ simplicitate rustica deum habere humana membra que in diuinis libris scripta sunt arbitrātur. *ἀνθρωπομορφῖται* enim grece, latine homo interpretatur. ignoantes vocem domini, qui ait: Spiritus est deus. In corporeus est enim, nec enim mēbus distinguitur, nec coeppos mole censetur.

Heracleite, ab Heracleio auctore exorti, monia: herachos tantum recipiūt: contingit respuunt: regna celorum paruulos habere non credunt.

Houatiani, a Houato rome vrbis p̄bri exorti: qui aduersus Leonelum cathedram sacerdotum: nō ulem conatus inuadere, heresim instituit nolens apostatas recipere, rebaptizatis baptizatos.

Montani heretici dicit: quia tempore persecutio nis in montibus latuerunt: qua occasione se a catholice ecclesie corpore diuiserunt.

Hebionite, ab Hebeione dicit, siue a paupertate. Christum enim per profectum solum uerum iustum purant effectum. **A**nde competenter Hebeionite pro paupertate intelligente appellati sunt. Ibi enim Iudei sunt: ei uarent euangelium, vt legem carnaliter seruēt;

aduersus quos apostolus ad Galatas scribens inuehitur. **H**otimiani a Sorino Gallogrecie

et minoreni filio spiritum sanctum, et rebaptizans catholicos. **H**onofiani a Bonofio quodam episcopo exorti produntur: qui **L**hustum dei filium adoptiuum non proprium asseruit. **C**ircuncelliones dicuntur eo quod agrestes sint, quos scotopicos vocant: supradicte heresis habentes doctrinam. **H**iamore martyrii semetipsos, perimunt: ut violenter de hac vita discedentes, martyres nominentur. **P**uscillianiste a Pusciliano vocati: pascil: qui in Hispania ex errore Bonoficorum et Manilianiste, hecortum perimunt dogma composuit.

Heriani ab Aetio sunt vocati. **H**idemque eunomiani ab Eunomio quodam dialectico Aetij discipulo: ex cuius nomine magis innotuerunt: distimilem patri asserentes filium, et filio spiritum sanctum. dicunt etiam nulli imputari peccatum in fi de manentium. **O**igeniani ab ouigene auctore exorti sunt, dicentes quod non possit videre filius patrem, nec spiritus sanctus filium. **A**nimas quoque in mundi principio peccasse dicunt: et pro diuersitate peccatorum e celsis usque ad terram diuersa corpora quasi vincula meruisse, eaque causa factum esse mundum. **M**oetiani a quodam Noeto vocati, qui dicebant **L**hustum eundem esse et patrem et spiritum sanctum: ipsamque trinitatem in officiorum nominibus non personis accipiunt. vnde et participiani vocantur, quia patrem passum dicunt. **S**abelliani ab eodem Noeto pullulasse dicuntur, cuius discipulum perhibent fuisse Sabellium: ex cuius nomine maxime innotuerunt. vnde Sabelliani vocati sunt. **H**ivnam personam patris et filii et spiritus sancti asserunt. **A**rriani ab Arrio Bithynico presbytero exorti sunt: qui coeternum patri filium non agnoscens, diuersas, in trinitate substantias asseruit: contra illud quod ait dominus: Ego et pater vnum sumus. **M**acedoniani a Macedonio episcopo dicti sunt, negantes deum esse spiritum sanctum. **A**pollinariste ab Apollinare vocati sunt, dicentes **L**hustum corpus tantummodo sine anima assumpsisse. **A**nudicomarte appellati sunt, eo quod Marie virginitati contradicunt, asserentes eam post **L**hustum natum viro suo fuisse committam. **M**etagi no minati, ideo tale nomen acceperunt, quia a **γ**ο **g**reco, vas dicitur. asserunt enim sic esse in patre filium, tanquam vas minus intra vas maius. **D**atriciani a quodam patricio nuncupati sunt: qui substantiam humane carnis a diabolo conditam dicunt. **C**ollitiani a quodam Collitio nominati, qui dicunt deum non facere mala: contra illud quod scriptum est: Ego dominus creas mala. **H**olotiani a Holotiano: qui contrario, dicunt deum creasse mala: contra hoc quod scriptum est: Fecit deus omnia bona. **O**onatiste a donato quodam aphyro nuncupati sunt: qui de nudia veniens, totam pene Aphyricam sua persuasione decepit, asserens minoreni patrem filium,

Luciferi a Lucifero sine episcopo orti: Luciferi qui episcopos catholicos qui instanti persecutione perfidie Arrianorum consentientes erant: et postea correcti in cathedram redire elegerunt, damnantes siue quod pius crediderant, siue quod credidisse simulauerant: (quos ecclesia catholica materno recepit sinu tanquam Petrus post iterum negationis hanc illi matris charitatem superbe accipientes, eos recipere nolentes ab ecclesie communione recesserunt: et cum ipso Lucifero auctore suo qui mane oiebat, cedere meruerunt. **I**ouinianiste a Iouiniano quodam monacho dicti, nullas nuptiarum et virginum esse distantias, nullumque asserentes inter abstinentes et simplices epulantes esse discrimen. **H**eluidiani ab Heluidio nuncupati vel nominati: qui dicunt post **L**hustum natum alios Mariam filios de viro suo Ioseph peperisse. **P**aterniani a Paterno quodam nuncupati: qui inferiores corporis partes a diabolo factas opinantur. **A**rabi nuncupati eo quod in Arabia exorti sunt, dicentes animam cum corpore mori, atque in nouissimo utrinque resurgere. **T**ertullianiste dicti a Tertulliano presbytero Aphyce prouincie ciuitatis Carthagenensis animam immortalem esse, sed corpoream predicantes: et animas peccatorum hominum post mortem in demones conuerti putantes. **H**eresedecarite dicti quod ruij, luna pascha cum Iudeis obseruare contredunt. **H**am tuor, **H**ereticorum decem significat. **P**etageos a somno nuncupati, quod vigilas noctis respuant, superstitutionem esse dicentes iura temerari diuina, qui noctem ad requiem tribuerit. **D**elagiani a Delagio monacho exorti: hi liberum arbitrium diuine gratie anteponunt, dicentes sufficere voluntatem ad implenda iussa diuina. **H**estouiani a Hestouo Constantinopolitano episcopo nuncupati: qui beatam Mariam virginem non dei sed hominis tantummodo matrem asseruit: ut aliam personam carnis, aliam faceret deitatis: nec vnum **L**hustum in verbo dei et

Text in the left margin, including names like Fotiniani, Zeria, Euno, etc.

Text in the right margin, including names like Bonofio, Circuncelliones, etc.

Eury-
cliam.

Acco-
phalite.

Theo-
dosiani.
Saiani.
te.

Snoite.
agnoi-
te.

Maic-
xx. d.
Crito-
te.
Deut.
vi. a.

carne creditur: sed separatim atq; seunctim alter-
rum filium dei, alterum filium hominis predica-
uit. **E**urycliam dicit ab Euryce Constantino:
politano abbate: qui Chystrum post humanam
assumptionem negavit existere de duabus na-
turis, sed solam in eo diuinam asseruit esse na-
turam. **A**cephalite dicit, id est sine capite. nul-
lus enim eorum reperitur author: ex quo orti sunt.
hi trum Chalcedonensium capitulorum impu-
gnatores, duarum in Chystrum substantiarum p-
prietatem negant, et vnam in eius persona na-
turam predicant. **T**heodosiani et Saiani ap-
pellati a Theodosio et Saiano: qui temporibus
Iustiniani principis in Alexandria per populi
peruersionem vna die ordinati sunt episco-
pi, hi errore Eurycij et Dioscori sequentes, Chal-
cedonense concilium respuunt: ex duabus vnam
in Chystrum naturam asserunt, quam Theodosia-
ni corruptam, Saiani incorruptam contem-
dunt. **S**noite et Tritote a Theodosianis
exorti sunt, et quibus Snoite ab ignorantia de-
cti: quia ad peruersionem a qua orti sunt, id adij-
cunt, qd Chystrum diuinitas ignoret futura que sunt
scripta de die et hora nouissima, non recordantes
Chystrum personam in Esaiam loquentem: Dies iu-
dicij in corde meo. **T**ritoite vero vocati qd sicut
tres personas in trinitate, ita quoq; tres asserunt
deos esse: contra illud quod scriptum est: Audi
Israel, dominus deus tuus, deus vnus est.
Sunt autem et alie hereses sine aurore et si-
ne nominibus. **E**x quibus alie putant trifonem
esse deum: alie etiam Chystrum diuinitatem passibi-
lem esse dicunt. **A**lie Chystrum de patre natiuitate,
initium temporis dant. **A**lie liberationem homi-
num apud inferos factam Chystrum descensione
non credunt. **A**lie animam imaginem dei negant.
Alie animas conuerti in demones, et in quecum-
q; animalia existimant. **A**lie de mundi statu dis-
sentunt. **A**lie innumerabiles mundos opinan-
tur. **A**lie aquam deo coeternam faciunt. **A**lie nu-
dis pedibus ambulant. **A**lie cum hominibus no-
manducant. **D**e sunt hereses aduersus catholi-
cam fidem exorte, et ab apostolis et a sanctis pa-
tribus vel concilijs damnate: que dum in se multis
erroribus diuise, inuicem sibi dissentiant, commu-
ni tamen nomine aduersus ecclesiam dei conspi-
rant. **S**ed et quicunq; aliter scripturam sacrosan-
ctam intelligit qd sensus spiritus sancti flagitat a
quo conscripta est: licet de ecclesia non recesserit,
tamen hereticus appellari potest.

Quare diuina prouidentia multos errare per-
mittat.

Deo diuina prouiden-
tia multos diuersi erro-
ris hereticos esse permittit, ut
cum interrogat nos ea que
nescimus: sic discutiamus pi-
gritiam, et diuinas scripturas
captamus, propterea apostolus
ait: **Q**uod hereses esse vt pa-
bati manifesti sunt. **H**is autem
a deo pbati sunt qui bene pos-
sunt docere.

Causa. xxv.

Ancta Ro-
mana eccle-
sia quendam
baptismalem
ecclesiam suis
munuit pri-
uilegijs deci-
mationes sue diocesis et in te-
gro sibi attribuens. **I**te quod-
dam monasterij similiter mu-
nuuit priuilegijs proprijs, de-
cernens vt ex proprijs predijs
nulli decimas psolueret. **A**ccidit
itaq; vt intra diocesium pre-
munita baptismalis eccle-
siam monasterij alia emptio-
ne, alia donatione predia sibi
inueniret. **Q**uare itaq; con-
tentio inter monachos et cle-
ricos de decimis.

Hic primum queritur an cle-
rici baptismalis ecclesie autho-
ritate priuilegijs decimas sue
diocesis et in teagro sibi valeant
vendicare?

Secundo, an subsequenti pri-
uilegio monachorum derogetur
antiquioribus priuilegijs
baptismalem ecclesiarum?

Questio. i.

Quod vero au-
thoritate illi-
priuilegijs de-
cimas sibi ex
integro cleri-
ci vendicare
non valeant:
hinc probatur, quia decime
iuxta decreta sanctorum pa-
trum quadripartito diuidun-
tur: quarum vna pars episco-

Deo diuina prouiden-
tia multos diuersi erro-
ris hereticos esse permittit, ut
cum interrogat nos ea que
nescimus: sic discutiamus pi-
gritiam, et diuinas scripturas
captamus, propterea apostolus
ait: **Q**uod hereses esse vt pa-
bati manifesti sunt. **H**is autem
a deo pbati sunt qui bene pos-
sunt docere.

Ancta roma-
na ecclesia.
Sed et tractat hereti-
corum subdit Sa-
niam. xxv. causas
in quo tractat de pri-
uilegijs romane ec-
clesie: de quibus vt
nos competenti-
instruat, thema pre-
ponit, de quo due
questiones eliduntur.

Quare, pte-
mo inter episcopos et
clericos. **S**ecun-
do inter clericos et
monachos, et dec
est differentia ista-
rum questionum.
Ostendit ergo pte-
mo qd clericis pos-
sunt de decime con-
tra episcopum per
tale priuilegium, et
ad hoc inducuntur
omnia ista ca. eo qd
papa no potuit da-
re tale priuilegium,
Joan.

Ad duo. De hac
coetitione inter mo-
nachos et clericos
loquitur hec puma
questio et hoc pa-
ter. **E**od. **S**ic ista
in fin. verum, cleri-
ci ergo, fm L. i. i. re-
finitum.

Quod vero au-
thoritate illi-
priuilegijs de-
cimas sibi ex
integro cleri-
ci vendicare
non valeant:
hinc probatur, quia decime
iuxta decreta sanctorum pa-
trum quadripartito diuidun-
tur: quarum vna pars episco-